Snabbare tillståndsprocesser? Ny Miljöprövningsmyndighet och uppdaterat förnybartdirektiv

19 oktober 2026

Advokat/partner Pia Pehrson

FØYEN

Foyen Advokatfirma i korthet

Bildades 1987.

Verksamhet i Sverige och Norge med drygt 110 medarbetare vardera.

Kontor i Stockholm, Göteborg, Malmö och Oslo

Teknikintensiv juridik – spetskompetens inom energi, miljö, fastighet, entreprenad, offentlig upphandling samt transaktioner.

Omfattande verksamhet som rådgivare åt gruvbranschen, fastighetsbranschen, industrin och energisektorn.

Foyen har sedan många år en Energigrupp och en Gruvgrupp för samlad kompetens och erfarenhetsutbyte. Grupperna hanterar bland annat frågor om artskydd och begränsningar i rätten att använda mark på grund av exempelvis konflikter mellan riksintressen såsom för värdefulla ämnen och mineral respektive rennäring.

Foyen är högt rankad inom Energi av legal 500 både som team och på individnivå – även högt rankad inom Miljörätt och Entreprenadjuridik/konsulträtt.

Agenda

Del 1 – Ny myndighetsstruktur

- Ny miljöprövningsmyndighet (MPMyn) – central tillståndsmyndighet
- Miljötillståndsutredningen (SOU 2024:98) och prop. 2025/26:238
- Vilka ärenden flyttas – och vilka blir kvar?
- Pågående processer, övergång och vattenverksamhet

Del 2 – Förnybartdirektivet (RED III)

- Bakgrund – direktivet och implementeringsläget i Sverige
- Ny lag om verksamheter och åtgärder för förnybar energi
- Miljöbedömning, tidsfrister och PBL-ändringar
- Natura 2000, artskydd och konsekvenser – blir det snabbare?

Ny myndighetsstruktur för miljöprövning

Miljötillståndsutredningen (SOU 2024:98) och Miljöprövningsmyndigheten – ny central tillståndsmyndighet fr.o.m. 1 juli 2027

Miljötillståndsutredningen (SOU 2024:98)

- Regeringen tillsatte i juni 2023 utredningen (dir. 2023:78) med uppdrag att förenkla och förkorta tillståndsprövningen enligt miljöbalken – mer flexibel, effektiv och förutsebar.
- I januari 2025 lämnades betänkandet ”En ny samordnad miljöbedömnings- och tillståndsprövningsprocess” (SOU 2024:98).
- Centralt förslag: en ny statlig förvaltningsmyndighet – Miljöprövningsmyndigheten – som första instans för miljöprövning.
- Betänkandet har remissbehandlats. Förslagen bereds vidare i Regeringskansliet (Klimat- och näringslivsdepartementet).
- I prop. 2025/26:238 (överlämnad 9 april 2026) tas ett första steg: Miljöprövningsmyndigheten övertar miljöprövningsdelegationernas (MPD) uppgifter. Bredare uppdrag övervägs i nästa steg.

Den nya Miljöprövningsmyndigheten – översikt

- Vad är det?
  - Ny statlig förvaltningsmyndighet med hela landet som verksamhetsområde.
  - Tar över uppgifterna från länsstyrelsernas 12 miljöprövningsdelegationer (MPD).
  - Inleder verksamhet 1 juli 2027.
  - Särskild utredare sedan 5 mars 2026 förbereder bildandet (dir. 2026:13).
- Varför?
  - Mer effektiv och förutsebar prövning – viktigt för klimatomställning och konkurrenskraft.
  - Samlad expertis i en myndighet i stället för spridning över 12 MPD.
  - Resursbehov: 125 mkr (2027), 235 mkr (2028); länsstyrelserna minskar 85,5 resp. 181 mkr.
  - På sikt breddas uppdraget – fortsatt arbete med SOU 2024:98.

Vilka ärenden tar Miljöprövningsmyndigheten över?

- Tar över från miljöprövningsdelegationerna
  - Tillstånd till miljöfarlig verksamhet (B-verksamheter, 9 kap. MB) som idag prövas av MPD.
  - Omprövning av sådana tillstånd (24 kap. 5–14 §§ MB).
  - Återkallelse, ändringstillstånd och giltighetsförlängning av MPD-tillstånd.
  - Gemensam handläggning: MPMyn får pröva andra ansökningar med samband (t.ex. markavvattning).
- Stannar (tills vidare) hos andra myndigheter/domstolar
  - Mark- och miljödomstolarna: A-verksamheter och vattenverksamhet – fortsatt första instans.
  - Länsstyrelsen: Seveso-verksamheter och tillstånd som rör Försvarsmakten m.fl.- lagtexten öppnar dock för prövning även hos MPMyn
  - Kommunerna: C-verksamheter och andra ärenden med liten miljöpåverkan.
  - Överklagande: MPMyns beslut överklagas till mark- och miljödomstol inom det område där verksamheten bedrivs/planeras.

Pågående processer och vattenhantering

- Pågående ärenden vid ikraftträdandet
  - Övergångsbestämmelse: MPD-ärenden överlämnas till MPMyn den 1 juli 2027.
  - Gäller även tillstånd där villkor skjutits upp.
  - En del remissinstanser har varnat för negativ inverkan på kvalitet och rättssäkerhet; Svea hovrätt/MÖD har kritiserat tidpunkten (mitt i sommaren).
  - Mål om giltighetsförlängning (21 kap. 1 a § 1 st. 8 MB, kopplad till 24 kap. 14 a §) föreslås ändras redan 1 sept 2026.
- Vattenverksamhet
  - Tillstånd till vattenverksamhet (11 kap. MB) prövas fortsatt av MMD som första instans.
  - Anmälan om vattenverksamhet hanteras alltjämt av länsstyrelsen (Advokatsamfundets avstyrkande av flytt följdes).
  - MEN: anmälan får handläggas av MPMyn vid gemensam handläggning med en B-ansökan.
  - Markavvattning: motsvarande – kan tas in i MPMyns prövning vid samband.

Förnybartdirektivet (RED III)

Lagstiftningspaketet i prop. 2025/26:118

EU:s energimål och klimatpolitiska ram

42,5 %

Förnybar energi av total EU-konsumtion

Bindande mål för 2030 (RED III)

45 %

Eftersträvansvärt mål

Politisk ambition i REPowerEU-paketet

2050

Klimatneutralitet

EU:s klimatlag – kräver dramatisk omställning av energisystemet

Bakgrund

- EU:s gröna giv (European Green Deal, 2019) satte klimatneutralitet 2050 som överordnat mål.
- REPowerEU (2022) – reaktion på energikrisen efter Rysslands invasion av Ukraina – krävde snabb utbyggnad av förnybara energikällor för att minska beroendet av rysk gas.
- Befintliga tillståndsprocesser i medlemsstaterna bedömdes vara det enskilt största hindret för snabb utbyggnad.
- EU:s nödförordning (2022/2577): Infördes som en omedelbar åtgärd för att överbrygga tiden fram till RED III. Förordningen ger projekt för förnybar energi status som ett övervägande allmänintresse
- RED III antogs den 18 oktober 2023 och trädde i kraft den 20 november 2023.

RED III – direktivets fyra nyckeldelar

01

Snabbare tillstånds-processer

Bindande handläggningstider. Presumtion om väsentligt allmänt intresse. Samordnade miljöbedömningar.

02

Accelerationsområden (go-to areas)

Utpekade geografiska zoner med förenklat förfarande och kortast möjliga handläggningstid.

03

Hållbarhetskriterier för biomassa

Skärpta krav på markkriterier, växthusgasutsläpp och spårbarhet. Utvidgat tillämpningsområde.

04

Värme, kyla och transporter

Nationella delmål för andelen förnybart i fjärrvärme/fjärrkyla och transportbränslen.

Vad anges i förnybartdirektivet (RED III)?

- Europaparlamentet och rådets direktiv (EU) 2023/2413
- Syftar till att effektivisera tillståndsförfaranden för förnybar energi i EU
- Kortare och tydligare tidsfrister för tillståndsprocesser
- Krav på att utpeka s.k. accelerationsområden (förenklade zoner)
- Samordning av miljöbedömningar (MKB) och prövningar
- Kontaktpunkter (one-stop shops) för projektörer

2 år	Max tid, tillståndsansökan i 1:a instans
1 mån	Vissa luftvärmepumpar
3 mån	Solenergianläggningar
3 år	Havsbaserade anläggningar
45 %	EU:s mål för andel förnybar energi till år 2030

Implementeringsläget i Sverige

- Implementeringsfrist 1 juli 2024 – Sverige missade fristen och EU-kommissionen inledde överträdelseärende.
- Prop. 2025/26:118 ”Tillståndsprövning enligt förnybartdirektivet” överlämnades 6 februari 2026
- Lagändringarna trädde i kraft 1 juli 2026.
- Förtydligande i förordningar. Samtidigt.

En ny lag om verksamheter och åtgärder för förnybar energi

Centrala begrepp i lagen

- **Förnybar energi (2 §)**
  Vindenergi, termisk solenergi, fotovoltaisk solenergi, geotermisk energi, osmotisk energi, omgivningsenergi, tidvattensenergi, vågenergi och annan havsenergi, och vattenkraft samt energi från biomassa, deponigas, gas från avloppsreningsverk och biogas.
- **Uppgradering (3 §)**
  Helt/delvis utbyte av anläggning eller utrustning, inkl. generationsväxling/repowering.
- **Samlokaliserad energilagringsanläggning (4 §)**
  Energilagringsanläggning på samma plats. Drivs tillsammans med och har samma nätanslutningspunkt som produktionsanläggningen.
- **Verksamhet/åtgärd för förnybar energi (5 §)**
  Brett begrepp: uppförande, drift av anläggning, uppgradering, nätanslutning och stödåtgärder.

Bemyndiganden (6–7 §§)

- Tidsfrister för kommuner (bl.a. bygglov)
- Kontaktpunktsarbete (bistå Energimyndigheten)
- Rapporteringsskyldighet för kommunerna

Miljöbedömningen ska utföras i ett enda förfarande

Ny specifik miljöbedömning ska inte behöva göras vid tillståndsprövning i sektorslagstiftning om en MKB redan finns och slutlig samlad bedömning är gjord.

Två kumulativa förutsättningar

1. **MKB täcker miljöeffekterna**

   I en tillståndsprövning enligt miljöbalken (9 eller 11 kap.) finns en MKB som beskriver de relevanta miljöeffekterna för sektorslagstiftningens krav.

2. **Slutlig samlad bedömning**

   Det har gjorts en slutlig och samlad bedömning enligt 6 kap. 43 § MB som omfattar verksamheten, och bedömningen är inte äldre än tre år.

Berörda sektorslagar

Ellagen · Naturgaslagen · Lagen om kontinentalsockeln · Rörledningslagen · Lagen om Sveriges ekonomiska zon

Kompletterande villkor

Prövningsmyndigheten får besluta om kompletterande villkor för att skydda människors hälsa och miljön, trots att undantaget tillämpas.

Tidig medverkan av länsstyrelse och MKB-vägledning

- Ändring av 6 kap. 32 § miljöbalkens
- Tidig involvering av länsstyrelsen
- Den som avser att bedriva verksamhet för förnybar energi bör tidigt ge länsstyrelsen möjlighet att ta ställning till om samrådsunderlaget är tillräckligt- innan samråd inleds med övriga aktörer.
- Syftar till att identifiera brister och höja kvalitén i det fortsatta förfarandet
- Kontakten ”bör ske” – ej obligatorisk
- Gäller enbart förnybar energi, ej generellt.

Tidig medverkan av länsstyrelse och MKB-vägledning, forts

- MKB - Ny vägledning från länsstyrelsen
- Länsstyrelsen ska i beslut ange vilken omfattning som krävs i MKB:n
- Beslutet är skriftligt och ej överklagbart
- Länsstyrelsen ska skriftligen ange vilken detaljeringsgrad som krävs i MKB:n
- Beslut får delvis bindande verkan för prövningsmyndigheter
- Möjligheten till kompletteringsföreläggande begränsas?

- Undantag
  - om uppgifter i ärendet avviker från MKB-underlaget
  - komplettering behövs för att uppfylla EU-rättens krav

Länsstyrelsens beslut om MKB:ns omfattning

Ny 22 kap. 2 b § miljöbalken

Konsekvens för tillståndsansökan vars MKB stämmer med länsstyrelsens beslut:

- **Kan som huvudregel INTE avvisas**
  p.g.a. bristande MKB-omfattning
- **Undantag**
  Om uppgifterna inte stämmer med vad länsstyrelsen grundade sig på, eller om bristerna strider mot EU-förpliktelser

Viktigt att notera:

Länsstyrelsens beslut om MKB:ns omfattning får INTE överklagas.

Kortare handläggningstider och undantag från bygglov för solenergi

Undantag från bygglov (ny 9 kap. 17 a § PBL)

Installation av solenergiutrustning som fasadändring (9 kap. 15 § PBL) kräver INTE bygglov om installerad effekt är högst 11 kW.

Undantaget gäller inte: särskilt värdefulla byggnader/miljöer (9 kap. 36–37 § PBL) eller krav med hänsyn till totalförsvaret.

Kortare tidsfrist (ändring i 9 kap. 99 § PBL)

Om installerad effekt överstiger 11 kW:

Tioveckorsfristen för handläggning av bygglovsärende får bara förlängas med högst 2 veckor.

Maximal handläggningstid = 12 veckor (tio + två).

< 11 kW

Inget bygglov krävs

> 11 kW

Max 12 veckors handläggningstid

Nybyggnad

Tidsfristen gäller ej vid samtidig nybyggnad

Kortare handläggningstid för installation av värmepump

Ärende om bygglov för fasadändring (9 kap. 15 § PBL) som avser installation av värmepump med installerad effekt under 50 MW ska avgöras inom fyra veckor. Tidsfristen får inte förlängas.

Praktisk räckvidd

Jord- och bergvärmepumpar är normalt inte lovpliktiga. Tidsfristen träffar i praktiken främst luftvärmepumpar som kräver bygglov för fasadändring.

Undantag

De korta tidsfristerna gäller inte vid installation på särskilt värdefulla byggnader eller i särskilt värdefulla miljöer (9 kap. 37 § PBL). Ordinarie tidsfrister gäller då.

Fyraveckorsfristens krav

Kommunernas byggnadsnämnder behöver ha kapacitet att avgöra dessa ärenden inom fyra veckor utan möjlighet till förlängning.

Ändringar i naturgasförordningen (2006:1043) – SFS 2026:1048

- § 6b – Besked:
  Energimarknadsinspektionen ska senast 45 dagar efter inkommen ansökan bekräfta att handläggningen påbörjats eller förelägga om komplettering
- § 10b – Tidsfrist:
  Ärende om förnybar energi ska avgöras inom 2 år från ”startbeskedet”
- § 10c – Förlängning:
  Fristen kan förlängas en gång med max 6 månader vid nya bestämmelser, yttre omständigheter, EU-miljöprövning eller synnerliga skäl. Sökanden ska underrättas skriftligen

- Äldre föreskrifter gäller för ärenden inledda före ikraftträdandet
- Ikraftträdande: 1 juli 2026

Ändringar i förordningen om nätkoncession (2021:808) – (SFS 2026:1050)

- § 19a – Besked:
  Nätmyndigheten ska senast 45 dagar efter inkommen ansökan bekräfta att handläggningen påbörjats eller förelägga om komplettering
- § 19b – Huvudregel:
  Beslut i ärende om förnybar energi ska meddelas inom 2 år (landbaserad) eller 3 år (havsbaserad)
- § 19c – Kortare frister:
  3 månader vid spänningshöjning (högst 15 procent) efter uppgradering; 1 år för ledning till landbaserad liten/uppgraderad anläggning; 2 år för ledning till havsbaserad motsvarighet
- § 19d – Förlängning:
  Frist enligt 19b kan förlängas en gång med max 6 månader; frist enligt 19c (p. 2–3) med max 3 månader. Frist enligt 19c p. 1 (3 mån) kan inte förlängas
- Äldre föreskrifter gäller för ärenden inledda före ikraftträdandet
- Ikraftträdande: 1 juli 2026

Natura 2000 – förändrad presumtionsregel

Ny ordning för förnybar energi

7 kap. 28 a och 28 b §§ – Natura 2000-tillstånd

- **28 a §** Tillstånd krävs för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett naturområde som har förtecknats enligt 27 § första stycket 1 eller 2.
- Tillstånd enligt första stycket krävs inte för verksamheter och åtgärder som direkt hänger samman med eller är nödvändiga för skötseln och förvaltningen av det berörda området.
  Lag (2001:437).
- **28 b §** Tillstånd enligt 28 a § får lämnas endast om verksamheten eller åtgärden ensam eller tillsammans med andra pågående eller planerade verksamheter eller åtgärder inte:
  1. kan skada den livsmiljö eller de livsmiljöer i området som avses att skyddas,
  2. medför att den art eller de arter som avses att skyddas utsätts för en störning som på ett betydande sätt kan försvåra bevarandet i området av arten eller arterna.
     Lag (2001:437).

7 kap. 29 § och ny 29 c § – presumtion för förnybar energi

7 kap. 29 §

Trots bestämmelserna i 28 b § får tillstånd enligt 28 a § lämnas, om

1. det saknas alternativa lösningar,

2. verksamheten eller åtgärden måste genomföras av tvingande orsaker som har ett väsentligt allmänintresse och

3. de åtgärder vidtas som behövs för att kompensera för förlorade miljövärden så att syftet med att skydda det berörda området ändå kan tillgodoses. Ett beslut om tillstånd med stöd av första stycket får lämnas endast efter regeringens tillåtelse.

Ny paragraf 7 kap. 29 c §

Vid tillämpningen av 29 § första stycket 2, ska en verksamhet eller åtgärd för förnybar energi antas genomföras av tvingande orsaker som har ett väsentligt allmänintresse, om inte annat framkommer i ärendet.

Uttrycket verksamhet eller åtgärd för förnybar energi har samma innebörd som i lagen (2026:399) om verksamheter och åtgärder för förnybar energi

Presumtion om väsentligt allmänintresse vid Natura 2000-prövning

En verksamhet eller åtgärd för förnybar energi ska presumeras genomföras av tvingande orsaker som har ett väsentligt allmänintresse, om inte annat framkommer i ärendet.

Vad presumtionen innebär

- Gäller endast rekvisitet i 7 kap. 29 § 1 st. 2 MB (via ny 7 kap. 29 c § MB)
- Övriga krav kvarstår: alternativa lösningar och kompensationsåtgärder
- Tillämpas även i pågående mål och ärenden vid ikraftträdandet

Presumtionen kan brytas om

- Det framkommer att verksamheten inte medför samhällsnytta
- Projektet bedöms bidra i alltför begränsad utsträckning till elförsörjningen
- Omständigheter i det enskilda ärendet talar emot allmänintresset

Förtydligande om ordval

Lagrådsremissen föreslog formuleringen *"allt överskuggande allmänintresse"* i stället för *"väsentligt allmänintresse"*

Lagrådet invände: Uttrycket *"väsentligt allmänintresse"* ska behållas – i linje med art- och habitatdirektivet och kravet på EU-konform tolkning

Regeringen instämde i prop. 2025/26:118 – för att undvika oavsiktlig ändring i sak och säkerställa enhetligt EU-rättsligt genomförande

Artskydd – Vad ändras och vad ändras inte?

- Artskyddsdispens – högt ställda krav kvarstår
- Vad ändras?
- Projekt för förnybar energi presumeras utgöra ett väsentligt allmänintresse även vid prövning om artskyddsdispens
- Detta kan underlätta bedömningen men innebär inte automatiskt dispens – alla villkor måste fortfarande uppfyllas

- Vad kvarstår oförändrat?
- Kraven för artskyddsdispens förblir högt ställda
- Grunden för artskyddet i sig ändras inte av förnybartdirektivets implementering. Noggranna artinventeringar och långtgående skyddsåtgärder krävs fortfarande

Artskyddsförordningen – ändringar i kraft 1 juli 2026 (SFS 2026:1049)

- § 6a – Avsiktlighetsrekvisitet:
  Dödande eller störning av vilda djur/fåglar till följd av förnybar energi-verksamhet anses inte avsiktlig, om verksamhetsutövaren har vidtagit nödvändiga skyddsåtgärder för att förhindra sådant dödande eller sådan störning
- § 14a – Presumtionsregel:
  I ärenden om dispens för förnybar energi ska dispensen antas behövas av hänsyn till allmän hälsa eller säkerhet eller av andra tvingande skäl som har ett väsentligt allmänintresse, om inte annat framkommer i ärendet
- Retroaktivitet: 6a, 14 och 14a §§ tillämpas även i ärenden som inletts före ikraftträdandet
- I övrigt gäller äldre bestämmelser för pågående ärenden
- Ikraftträdande: 1 juli 2026

Artskyddsdispens – handläggning och tidsfrister (SFS 2026:1049)

- § 15a – Besked:
  Länsstyrelsen ska senast 45 dagar efter inkommen ansökan bekräfta att handläggningen påbörjats eller förelägga om komplettering
- § 15b – Huvudregel:
  Dispensärende ska avgöras inom 2 år (landbaserad) eller 3 år (havsbaserad)
- § 15c – Kortare frister:
  1 år för uppgradering eller anläggning med lägre installerad elektrisk effekt (än <150 kW, landbaserad); 2 år för motsvarande havsbaserad
- § 15d – Förlängning:
  Frist enligt 15b kan förlängas en gång med max 6 månader; frist enligt 15c med max 3 månader. Sökanden ska underrättas skriftligen
- Äldre bestämmelser gäller för ärenden inledda före ikraftträdandet (utom 6a, 14, 14a §§)
- Ikraftträdande: 1 juli 2026

Tidsfristerna börjar löpa från den dag Länsstyrelsen meddelat sökanden att handläggningen av ärendet påbörjats.

Artskydd – ytterligare ändringar: 4 § och nationell fridlysning

- **4 § – störning av fåglar, i kraft 1 maj 2026 (SFS 2026:230)**
  Avsiktlig störning förbjuden bara om den har "väsentlig betydelse" för fågeldirektivets syfte – tidigare räckte att störningen "inte saknar betydelse"

- **Bakgrund:**
  Följer EU:s rättelse (okt 2025) av den svenska översättningen av art. 5 d fågeldirektivet. Inga förordningsmotiv – MÖD (Hyttsten-domen 30 juni 2026) tillämpade den nya lydelsen utan att den ändrade utgången

- **OBS – inget avsiktlighetskrav i 4 a § p. 4:**
  Skada på fortplantningsområden/viloplatser träffas oavsett avsikt och oavsett 6 a § – kontinuerlig ekologisk funktionalitet avgör, art för art

- **Nationell fridlysning – i kraft 1 nov 2026 (SFS 2026:1504)**
  Ny bilaga 2: drygt 230 arter i fyra nivåer – strikt, förstärkt, grundläggande, begränsat skydd

- **Avsiktlighet och nya undantag:**
  De nationella förbuden (5 a, 6, 8, 9 §§) begränsas till avsiktliga åtgärder. 9 a § uppenbart annat syfte (jord-/skogsbruk presumeras) – bara grundläggande/begränsat skydd; 9 b § pågående markanvändning avsevärt försvåras – ej strikt skydd

- **Dispens (15 §):**
  Ny grund – tvingande skäl av väsentligt allmänintresse – kräver villkor om kompensation

- **Övergång:**
  Pågående verksamhet som nu blir dispenspliktig får drivas utan dispens t.o.m. 31 okt 2027; i pågående tillståndsärenden tillämpas de nya reglerna, så länge de inte innebär strängare krav.

Artskydd – forts.

Ersättning vid rådighetsinskränkning på grund av artskydd

Proposition 2025/26:230 om ersättning vid rådighetsinskränkningar till följd av artskyddet. Lagändringarna planerades börja gälla den 1 september 2026, väntar på godkännande från EU (statsstöd)

- Berör fastighetsägare vars mark begränsas av artskyddsregler – fastighetsägaren ska ersättas ekonomiskt ifall dispens nekats från artskyddsförordningens skyddsbestämmelser
- Syftar till att minska konflikter mellan artskydd och äganderätt
- Påverkar indirekt möjligheterna att genomföra energiprojekt på privat mark
- Ersätter inte den allmänna artskyddsdispensprocessen

Konsekvenser för verksamhetsutövare och myndigheter

Möjligheter, risker och nya krav

Konsekvenser för verksamhetsutövare

- **Möjligheter**
- **Snabbare och mer förutsägbara tillståndsprocesser?**
- Kortare handläggningstider ger bättre investeringsplanering?
- **Lättare Natura 2000-prövning?**
- Presumtion om väsentligt allmänintresse lättar upp bevisbördan
- **Samordnade miljöbedömningar**
- Undviker dubbla MKB — sparar tid och resurser
- **Kontaktpunkten hos Energimyndigheten**
- En ingång för vägledning genom alla tillståndsled?

- **Juridiska risker och krav**
- **Tidig strategisk planering är avgörande**
- Länsstyrelsemedverkan tidigt i processen — kräver väl förberedd dokumentation
- **MKB måste hålla hög kvalitet från start**
- Länsstyrelsens MKB-beslut är ej överklagbart — bindande ram för prövningen
- **Presumtionen för Natura 2000 kan brytas**
- Noggrant förarbete vid projekt i/nära N2000-områden
- **Artskydd kvarstår som kritisk fråga**
- Tidiga och noggranna artinventeringar kvarstår som krav

Konsekvenser för myndigheter

- **Länsstyrelserna**
- Ny utökad roll i tidiga samrådsskeden
- Ska utfärda skriftliga MKB-beslut (ej överklagbara)
- Ökad arbetsbelastning i projektens inledningsskede
- Koordineringsansvar gentemot sökanden
- **Energimyndigheten**
- Utses som kontaktpunkt (men är ändå inte one-stop shop)
- Ska vägleda exploatörer genom hela tillståndsförfarandet
- Ny central funktion — kräver ökad kompetens och resurser
- En uppgift för den nya Miljöprövningsmyndigheten?

- **Kommunerna (byggnadsnämnderna)**
- Bindande tidsfrister: 10 v (solenergi), 4 v (värmepumpar)
- Rapporteringsplikt om handläggningstider
- Kräver intern process- och resursanpassning
- **Mark- och miljödomstolarna**
- Länsstyrelsens MKB-beslut ger delvis bindande ram
- Begränsade möjligheter att begära ytterligare kompletteringar
- Presumtionsregeln påverkar Natura 2000-prövningen

Förnybartdirektivet – blir prövningen nu snabbare?

- Krafter som drar mot snabbare prövning
  - RED III (prop. 2025/26:118): bindande tidsfrister, presumtion om väsentligt allmänintresse vid Natura 2000, samordnad miljöbedömning, kontaktpunkt hos Energimyndigheten.
  - Miljöprövningsmyndigheten (prop. 2025/26:238): samlad expertis, mer enhetlig rättstillämpning och kortare ledtider på sikt.
  - Förkortade frister i PBL: solenergi <11 kW utan bygglov; värmepumpar avgörs inom 4 veckor.

Förnybartdirektivet – blir prövningen nu snabbare? Forts.

- Men i praktiken: räkna med en övergångsperiod
  - Flera parallella ikraftträdanden: 4 § artskyddsförordningen (störning av fåglar) 1 maj 2026, RED III-paketet huvudsakligen 1 juli 2026, giltighetsförlängning 1 sept 2026, nationell fridlysning 1 nov 2026, MPMyn 1 juli 2027.
  - Övergångsproblem: överlämning MPD → MPMyn riskerar förlänga handläggning i ett första skede.
  - Kontaktpunkten enligt RED III ligger hos Energimyndigheten – inte hos MPMyn.
  - Sverige startar med ett pågående överträdelseärende från EU-kommissionen.
  - Slutsats: Stor möjligheter – men full effekt först när myndighetskapacitet och praxis satt sig.

Många möjligheter men kommer att ta tid innan det nya systemet faller på plats

Tack för visat intresse

Kontaktuppgifter

Pia Pehrson

Advokat/partner vid Foyen Advokatfirma

E-postadress: pia.pehrson@foyen.se

Telefon: +46 733 22 84 42